

Kunstenaar en rouwtherapeute Claire vanden Abbeele: „Wie rouwt, heeft een onbewuste angst voor de nieuwe pijn die om de hoek staat te wachten.” © Eric de Mildt

ROUWEN OM DE LIEFDE

Van onze medewerkster
Gretel Van den Broek

Als je kunstenaar en rouwtherapeute Claire vanden Abbeele (51) vraagt hoe ze zich wil voorgesteld zien, zegt ze: als zoeker. ‘Of schrijf dat ik bezig ben met de levenskracht van rouwende mensen.’ Over de richting waarheen lijden wijzen kan.

lijkt niemand toe. Wie rouwt, heeft een onbewuste angst voor de nieuwe pijn die om de hoek staat te wachten. We rouwen omdat we de liefde kennen. Als een tastbare aanwezigheid plots weg is, is er een gemis dat amper te troosten is. Dat maakt ook dat rouwenden moeilijke mensen zijn. Mijn grote vertrouwen is uiteindelijk mijn redding geweest. Als kind al was ik gefascineerd door de bladeren aan de bomen die altijd weer stierven maar ook altijd weer opnieuw groeiden. Ik heb altijd al de intuïtie gehad dat in het leven niets voor niets gebeurt. Ik kan

„ROUWENDEN ZIJN MOEILIJKE MENSEN”

daar verder niets over zeggen. Het is meer voelen dan weten.

Op momenten dat ik genoeg vertrouwen ervoer, kon ik ook wenen. Ik weende om mezelf, omdat ik mijn doden miste. Dat is niet egoïstisch, het is de realiteit. Het is zelfs nederigheid, je moet jezelf niet verheffen door te beweren dat je enkel treurt om wat de andere niet meer kan. Zo ontdekte ik een basisregel om met rouwenden om te gaan. Het is wat het is. Je mag zijn wie en wat je bent, zelfs een hoopje verdriet. Ik geloof dat mensen hun eigen opdracht hebben, dat er voor iedereen een plek is. Als elk mens daarheen op weg is, dan hoeft er ook geen naijver te zijn. Kom ik iemand tegen die geen plek vindt, dan raakt me dat, dan vraag ik me af wat ik voor die persoon kan doen. Dat is eigenlijk de kern van

mijn bestaan. Als elk mens zich over één ander zou ontfermen, dan zou de wereld er heel anders uit zien. Ik vermoed dat er een grote roep klinkt om heel het scheppingsgebeuren voort te zetten. Zoals het er nu met de wereld aan toe gaat, moet er dringend een kentering komen. We moeten weg van alles dat maakbaar en beheersbaar is. Aanvaarden hoort daar bij. Rouwenden weten dat.

Denk niet dat ik troost met deze woorden. Ik spreek ze nooit uit bij rouwenden. Ik beluister hen en probeer een sfeer te scheppen die getuigt van het diepe vertrouwen

plek en wil die vinden. Ik wil bezig zijn met wat ik hier te doen heb. Eigenlijk kan ik dit alles niet goed met taal uitdrukken. Ik zou het liever schilderen.

Religie, nog een moeilijk begrip, al denk ik dat elke mens religieus is omdat elk mens naar verbondenheid zoekt. Een jongetje dat zijn papa verloor, zegt me dat hij hem nog altijd voelt in de tuin waar ze zo vaak gespeeld hebben, zoiets. Oog hebben voor elkaanders verdriet. Meer is het niet.

We leven hier tot het belletje gaat en het gedaan is. Wat kunnen we anders doen dan elk moment goed maken? We weten immers niet wanneer het belletje komt? Wie vertrekt, is weg, maar ik geloof dat de relatie nog voelbaar blijft. Ik zie hen niet in een gedaante of in witte gewaden. Ik stel me hen gewoon niet voor. De grootste pijn gaat over, maar ik mis mijn gestorvenen nog steeds. Ik zeg hen dat ook vaak.

Dan is er nog dat woordje God. Hoewel het beladen is, heb ik zelf geen moeite om het uit te spreken. God is iets dat in me woont en aan me appelleert. Het is de bezieling die me wakker houdt. Zonder dat in mij zou ik geen betekenis hebben. Ik zou dan liever stoppen, denk ik. Wat ik zeg, is niet met ratio te vatten. We moeten maar eens ophouden met het hanteren van redelijke categorieën.

■ De boeken van Claire vanden Abbeele zijn uitgegeven bij Lannoo. In juni verschijnen: ‘Meer dan verdriet’ en ‘Er zijn voor jou’, voor jongeren met verdriet. Informatie over ontmoetingsdagen voor rouwenden: clvda@pandora.net

In de Verloren Zoon vertellen bekende en minder bekende Vlamingen de dingen die zij geven aan hun leven.

ALLES wat ik doe, heeft te maken met mijn wens om mensen in een verliessituatie nabij te zijn. Of ik nu schilder, tentoonstel, workshops en lezingen geef of mensen individueel begeleid: telkens klinkt daarin een pleidooi voor aandacht en aanwezigheid.

Het is al zwerfend dat ik hiertoe gekomen ben. Na mijn humaniora heb ik even medisch secretariaat gevolgd, was ik vrije student psychologie, ben ik actief geweest in de politiek en het sociale hulpbehoefte en volgde ik een hogere kunstopleiding. Dan nog bleef het gevoel dat ik niet gevonden had wat ik werkelijk zocht. Ik wilde alles wat ik geleerd had verenigen. Pas nadat ik in Nederland de opleiding ‘kunstzinnige therapie’ had gevolgd, lukte het me mijn kunstzinnige en psychologische inzichten in één geheel te kaderen en werd ik rouwtherapeute.

Het is omdat ik zelf de diepe pijn van het afscheid maar al te goed ken, dat ik weet wat het betekent om daarin toch opnieuw naar zin en betekenis te zoeken. De diepste voorbereiding op het werk als rouwtherapeute was de ultieme uitzuivering van mezelf na mijn eigen verlieservaringen. Toen ik 22 was, stierf mijn vader plots. Na zijn dood probeerde ik te leven alsof elke dag mijn laatste kon zijn. Niet zo lang nadien verloor ik een kindje in een late zwangerschap. Er volgden nog enkele vrienden en uiteindelijk ook een zeer goede vriendin die ik dag na dag in haar ziekte heb bijgestaan.

Het grootste venijn aan al dit verdriet ontstond uit het verlangen dat er iemand zou zijn die mijn pijn zachter zou kunnen maken. Ik had een groot verlangen me te laten dragen, maar liet tege-